

ИСТОРИСКИ ЗАПИСИ

ОРГАН ИСТОРИСКОГ ДРУШТВА НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЦРНЕ ГОРЕ
Књига II, свеска 3—4 Ц Е Т И Њ Е Септембар — октобар 1948

Оснивачки конгрес КП Црне Горе

Од 4—8 октобра т. г. одржана је Девета конференција КПЈ за Црну Гору, која је на основу одлуке Петог конгреса КПЈ претворена у Оснивачки конгрес КП Црне Горе.

На конгресу су поднесена два извјештаја: Извјештај о политичком раду ПК КПЈ за Црну Гору — референт друг Блажо Јовановић и Извјештај о организационом раду ПК КПЈ за Црну Гору — референт друг Андро Мугоша. Послије ових извјештаја развила се врло плодна дискусија по свим питањима и проблемима који су били постављени у извјештајима.

На крају је изабран Централни комитет КП Црне Горе и Централна ревизиона комисија.

Оснивачки конгрес КП Црне Горе једногласно је усвојио резолуције о основним наредним задацима КП Црне Горе, о односу према одлукама Информбироа и о извјештајима ПК КПЈ за Црну Гору.

Резолуција о наредним задацима КП Црне Горе гласи:

Резолуција о наредним задацима КП Црне Горе

Руводећи се Програмом и Статутом КПЈ и одлукама Петог конгреса КПЈ и усвајајући у потпуности извјештаје ПК КПЈ за Црну Гору, како критику досадашњег рада, тако и задатке организације, Први (оснивачки) конгрес доноси, последије свестране дискусије, слиједећу резолуцију о наредним задацима Комунистичке партије Црне Горе:

1

Полазећи од потреба даљег организационог учвршћивања наше Партије и побољшања система њеног руковођења у свим областима државног, политичког, привредног и културног жи-

вота Народне Републике Црне Горе, Први конгрес поставља слиједеће основне ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЗАДАТКЕ:

1) развијати и јачати унутарњи живот и рад партиских организација на основу досљедног спровођења у живот Статута КПЈ;

2) стално проширивати партиске организације и побољшавати социјални састав партиског чланства примачем у Партију, у првом реду, радника и сиромашних сељака;

3) борити се за чистоћу и унутарње јединство Партије против свих покушаја искривљавања партиске линије и заоштрити будност према непријатељима и антипартиским елементима;

4) пружати свестрану помоћ основним партиским организацијама, како би потпуно могле овладати проблематиком рада на своме подручју (у фабрици, на селу, у установи), борећи се против уског практицизма и отклањајући слабости шаблонског и крутог начина у њиховом раду, обезбиједити контролу извршења задатака;

5) стално развијати критику и самокритику, као метод унутарњег живота и рада Партије, као неопходни услов њеног јачања и развитака;

6) побољшати систем унутарњег рада и руковођења како ЦК КП Црне Горе и његовог апарата, тако и свих средњих и градских комитета;

7) појачати рад на идеолошком подизању партиских кадрова, повећати број нижих партиских школа и појачати предавачки кадар за партиске школе и остале форме идеолошког васпитања.

II

У области пропагандног и агитационог рада Партије, Први конгрес поставља слиједеће ОСНОВНЕ ЗАДАТКЕ:

1) развијајући још више пропаганду марксизма-лењинизма у Партији и у радним масама, учвршћујући постојеће и стварајући нове форме идеолошког и политичког рада, треба:

а) посветити нарочиту пажњу изучавању историје СКП(б), историје наше Партије, историје народноослободилачке борбе и проблематике изградње социјализма у нашој земљи;

б) побољшати систем и квалитет наставе у партиским школама и курсевима и спровести већу контролу над њиховим радом;

в) свестрано организовати самостално, индивидуално васпитање чланова Партије, заводећи одговорност за тај рад и контролу над њим;

г) поставити пред сва партиска руководства задатак темељитијег марксистичко-лењинистичког подизања партиског чланства на селу, као један од најжитнијих и најважнијих задатака;

идеолошког рада Партије, при чему треба водити рачуна о постојећем идеолошком нивоу чланства у партиским организацијама на селу;

д) ојачати и проширити државне и друштвене установе за идеолошко васпитање народних маса у духу идеја социјализма, обезбеђујући да програм рада и предавачки кадар тих установа буду на што већој идеолошкој висини;

ђ) борити се за марксистичку наставу у средњим, стручним и основним школама, против непријатељских схватања која поједини наставници, свјесно или несвјесно, уносе међу школску омладину;

2) јачајући и проширујући све форме културно-просвјетног рада, треба:

а) што скорије и брже ликвидирати неписменост;

б) учврстити постојећа и створити нова културно-просвјетна друштва, нарочито на селу, и појачати рад Културно-просвјетног савеза Народне Републике Црне Горе;

в) борити се против непријатељских утицаја у културном животу, против безидејности, против културне заосталости појединих крајева, борити се за културнији изглед наших градова, села и установа; пружати што већу идејну помоћ књижевним и умјетничким радницима, борећи се за социјалистичку умјетност;

3) радити на развијању научног живота, учвршћујући постојеће и стварајући — по могућности — нове научне установе, у првом реду оне које су неопходне за привредни развитак наше Републике;

4) посветити нарочиту пажњу нашој штампи, ликвидирајући њену заосталост, систематски је подижући на виши идеолошки, политички и технички ниво и изграђујући новинарске кадрове;

5) побољшати систем растурања штампе и литературе и проширити мрежу читалоница и библиотека.

III

У области изградње социјалистичке привреде Народне Републике Црне Горе, као саставног дијела социјалистичке привреде ФНРЈ, Први конгрес поставља пред КП Црне Горе, пред све масовне организације и државни апарат слиједеће ОСНОВНЕ ЗАДАТКЕ:

1) Полазећи од тога да Петогодишњи план претставља темељ социјалистичке изградње наше Републике, повести још упорнију борбу за извршење свих задатака предвиђених Планом, мобилишући радне масе преко фронтовских, синдикалних и омладинских организација, усмјеравајући рад државних, административно-оперативних и привредних органа и пружајући им све-

страну помоћ и развијајући ударништво, новаторство и рационализаторство;

2) развијати и усавршавати методе планирања, разрађивати оперативне планове, усавршавати планску и оперативну евиденцију и статистику као неопходно средство извршења Плана; спроводити и учвршћивати планску дисциплину; безусловно увести норму у свим предузећима и на свим радилиштима и борити се за њихово извршавање, правилно распоређивати радну снагу, нарочито стручну, и још упорније радити на мобилисању и увлачењу у привреду нове радне снаге;

3) систематски радити на стварању и оспособљавању сталне квалификоване и полуквалификоване радне снаге за индустријска, грађевинска, пољопривредна, шумска и друга предузећа путем школа и курсева, обезбеђујући за то све потребне предуслове (радничке станове, домове ученика у привреди, службу радничког снабдијевања, економије предузећа итд.);

4) нарочиту пажњу посветити реконструкцији и преоријентацији пољопривреде на бази јачања и проширивања социјалистичких позиција на селу. Полазећи од тога треба:

а) проширити постојећа државна добра и организовати нове придржавајући се принципа добровољности; помагати тежући мелiorацијама нове земљишне комплексе, руководећи се при томе принципом да државна пољопривредна добра треба да служе за узор и да постану ослонац развоја земљорадничких и радних селачких задруга;

б) проширивати — на добровољној основи — земљорадничко задругарство у свим његовим формама, организационо и материјално га јачати и свестрано га помагати у развијању пољопривредне дјелатности (у изградњи задружних домова и разних привредних објеката, у организацији задружних економија, у организацији и стварању сточних фарми, воћњака и винограда, у набавци пољопривредних машина, давањем кредита, итд.);

в) јачати и учвршћивати селачке радне задруге и стварати нове придржавајући се принципа добровољности; помагати те задруге кредитима и материјалом за изградњу разних објеката, нарочито оних који су потребни за развој сточарства; давати им стручну помоћ у вођењу плодореда и употреби квалитетног сјемена и у снабдијевању пољопривредним машинама и алатом;

г) мобилисати масе радног селаштва у спровођењу државних привредних мјера, борити се против отпора и саботаже капиталистичких елемената на селу;

д) ради подизања веће продуктивности рада у пољопривреди мобилисати масе радног селаштва за примјену агротехничких мјера: спроводити потребне мјере за заштиту и подизање сточног фонда и обезбиједити крмне базе; у јужним крајевима наше Републике гајити што више јужно воће, индустријско биље, нарочито памук; посебну пажњу посветити риболову на мору

и на Скадарском Језеру, организационо учврстити државна риболовна предузећа и рибарске задруге, снабдјети их најпотребнијим рибарским прибором и отстранити неплански рад у риболову;

5) побољшати организацију заштите шума осигуравајући планску сјечу; спроводити планско пошумљавање и обезбиједити узгајање шума;

6) обезбиједити свестраније и потпуније планирање у трговини; створити тачну оперативну евиденцију; борити се против бирократизма и крутости у трговачким установама и предузећима; борити се за благовремену и правилну распоdjелу; нарочиту пажњу посветити снабдијевању већих радjилишта и предузећа; оспособити младе кадрове за државну и задружну трговину, ангажујући и жене у трговини;

7) имајући у виду важност правилног искоришћавања постојећих саобраћајних могућности за извршење Петогодишњег плана, потребно је спровести што рационалније искоришћавање саобраћајних средстава и завести најстрожију одговорност за њихово чување; нарочиту пажњу посветити стварању механичких радионица за оправку саобраћајних возила.

IV

Први конгрес поставља слиједеће задатке за јачање и даљи развитак органа народне власти:

1) бирати у народне одборе најбоље и најактивније представнике радног народа, испровјерене и одане ствари радничке класе, сиромашних сељака и свих трудбеника — одане ствари социјализма;

2) проширивати и свестраније организовати учешће народних маса у раду народних одбора и у контроли над њима, посвећујући, између осталог, нарочиту пажњу одржавању зборова бирача као неопходне форме тог учешћа и те контроле;

3) организационо јачати среске, градске и мјесне народне одборе; развијати колективност у њиховом раду; завести што колективније доношење свих одлука и обезбиједити активност сваког члана народног одбора;

4) развијати стручну способност народних одбора и њиховог апарата: отворити потребан број повјереништава, Управа итд. према особеностима и потребама привреде подручја одређеног народног одбора;

5) упорно се борити против свих појава бирократизма и локалног партикуларизма у органима државне власти и управе, развијајући — још више — иницијативу народних одбора, нарочито у погледу развитка локалне привреде;

б) у свим гранама државне власти и управе спровести експедитивност у раду и појачати радну дисциплину.

V

Свјесни значаја и улоге масовних организација у нашој борби за изградњу социјализма, у савлађивању тешкоћа које су неизбежне у прелазном периоду од капитализма ка социјализму, у борби против остатака разбијеног капиталистичког система, Први конгрес Комунистичке партије Црне Горе поставља пред масовне организације слиједеће задатке:

а) Народни фронт

1) Задатак је Партије да ради на даљем организационом, идејном и политичком проширењу и учвршћењу Народног фронта Црне Горе, на још већем пружању помоћи основним фронтовским организацијама, бринући се да се у срезовима створи апарат потребан за правилно одвијање послова у фронтовским организацијама, да се активизирају одјељења и секције.

Организационо, идејно-политичко проширење и учвршћење као и активизација основних фронтовских организација нужан је предуслов за организационо и политичко јачање Народног фронта у цјелини како би се у потпуности и на вријеме извршили постављени задаци и примљене обавезе.

2) Посветити још већу пажњу раду основне организације Народног фронта на селу, при чему треба до максимума развијати самостаницијативу тих организација и проналазити нове форме рада.

3) Још више посветити пажњу свакодневном упорном политичком раду у масама. Објашњавати политичке догађаје у земљи и иностранству, радити на политичком васпитању маса, изграђујући чланове Фронта у свјесне градитеље социјализма у нашој земљи; упорно раскривавати и надалје ратне хушкаче и империјалисте, стално објашњавати улогу напредних снага у свијету на челу са СССР-ом и улогу Југославије у борби напредних снага за праведан мир у свијету; појачати будност према домаћој реакцији и борити се против сваког њеног утицаја.

4) Свестрано развијати марксистичко-лењинистичко васпитање маса кроз различите форме политичког и културног рада свих чланова Народног фронта на добровољној бази.

5) Још јаче, боље и са више плана оријентисати фронтовске организације на борбу за брже и боље остварење, како државних планова у чијем остварењу учествује добровољно Фронт, тако исто и фронтовских планова, који допуњују државне планове и убрзавају процес изградње социјализма и доводе до даљег побољшања живота радних маса.

6) Фронтоске организације на селу још више активизирати у раду на јачању задругарства и у борби за остварење пољопривредних планова, развијајући код сиромашних и средњих сељака свијест о нужности социјалистичког преображаја.

7) Помагати даљем развијању такмичења као сталног метода рада фронтоских организација и појединаца, у борби за остварење државног и фронтоских планова. Подизати радни елан и полет и истицати најбоље одборе и појединце.

8) У заједници са Савезом бораца подизати у среским и градским центрима споменике палим борцима Народноослободилачког рата, спомен-плоче на мјестима најзначајнијих битака, као и на мјестима скупно стријељаних родољуба и интернираца. Појачати бригу о инвалидима и жртвама рата.

б) Синдикати

1) Синдикати треба да и даље развијају нов однос радничке класе и радних маса уопште према раду, да организују социјалистичко такмичење, да развијају ударништво, рационализаторство и новаторство, да се боре за радну дисциплину, за побољшање квалитета рада, за снижење трошкова производње, за штедњу и чување народне имовине, да се боре против штеточинства и расипништва, објашњавајући да је таква борба у сопственом интересу радних људи наше земље и у интересу брже изградње социјализма.

2) Да васпитавају радничку класу и остале трудбенике, чланове синдиката, у духу учења науке марксизма-лењинизма.

3) Да се старају о политичко-културној изградњи радника и уавршавању њихових стручних квалификација.

4) Да се боре против бирократизма у нашим привредним и управним предузећима.

5) Да се брину о сталном побољшању услова живота радничке класе изградњом станбених зграда, подизањем радничких одмаралишта, да се брину о радничком снабдијевању и о отварању радничких мензи.

6) Да се залажу за увођење норми на радним мјестима, да се брину о правилном и благовременом додјеливању звања ударника и рационализатора и о њиховом награђивању, да неуморно раде на снижењу пуне цијене коштања у фабрикама и предузећима.

в) Омладина

1) Партиске организације треба да укажу пуну помоћ омладинским руководствомима и организацијама у спровођењу у живот одлука Петог конгреса КПЈ о уједињењу СКОЈ-а и Народне омладине у једну јединствену омладинску организацију. Водити рачуна да то не доведе до сужавања јединствене омла-

динске организације, већ до њеног даљег пораста, појачавајући и учвршћујући политичко и организационо јединство омладине.

2) Борити се против практицизма у раду омладинских организација и не занемаривати васпитни рад међу омладином услед разних практичних задатака. Прићи учније свестраном комунистичком васпитању читаве омладине одгајивањем одлика новог човјека, градитеља социјализма. Борити се за побољшање учења у школама. Поклонити више бриге побољшању животних услова омладине. Старати се за свестрано физичко васпитање омладине.

3) Наставити са даљом активизацијом омладине на свим подручјима социјалистичке изградње, на даљем развијању омладинског радног полета, такмичења и социјалистичког односа према раду. Нарочито повећати помоћ омладине развоју задругарства, унапређивању пољопривреде и досљедном спровођењу партиске линије на селу. Појачати рад за укључивање већег броја омладине у разне привредне гране и за њено стручно оспособљавање.

4) Побољшати метод и систем рада омладинских руководства.

г) Антифашистички фронт жена

1) Појачати идејно-политички и културно-просвјетни рад међу женама, а првенствено међу женама са села. Нарочито треба посветити пажњу оним женама које досад нијесу биле укључене у рад организације Антифашистичког фронта жена залажући се за њихову што бржу активизацију.

Форме рада са женама треба да су разноврсне, а посебно треба поклонити пажњу раду организације АФЖ-а са Муслиманкама и Шиптаркама.

2) Имајући у виду да напредак задругарства зависи у великој мјери од учешћа жена у задружном животу, организације АФЖ-а треба томе питању да посвете велику пажњу и да неуморно раде на што већем ангажовању жена у раду задруга.

3) Учешће жена у привреди у нашој Републици још увијек је недовољно. Због тога је потребно радити на укључивању што већег броја жена у привреду, посвећујући озбиљну пажњу њиховом оспособљавању преко разних стручних курсева. Да би се овај задатак што дуспјешније остварио, треба повећати бригу о женимајци, помоћи јој у одгоју и васпитању дјецe. Због тога треба створити потребан број дјечјих јасала и обданишта.

Резолуција поводом одлука Информбирова гласи:

Резолуција поводом одлука Информбирова

У вези с неистинитим оптужбама и беспринципијелном кампањом која се упорно води од стране партија — чланица Ин-

формбироа и неких других комунистичких партија против Комунистичке партије Југославије и њеног Централног комитета и која се претворила у кампању против наше државе и наших народа, Први (оснивачки) конгрес Комунистичке партије Црне Горе доноси слиједећу

Резолуцију

1) Први (оснивачки) конгрес Комунистичке партије Црне Горе једнодушно одобрава резолуцију о односу КПЈ према Информбироу, коју је по овом питању донио Пети конгрес Комунистичке партије Југославије и која у потпуности изражава став и расположење целокупног чланства Комунистичке партије Југославије уопште и Комунистичке партије Црне Горе посебно.

2) Први (оснивачки) конгрес КП Црне Горе с огорчењем одбија беспринципијелну кампању неистина и клевета коју против наше славне Партије и њеног Централног комитета, као и против наше државе и њених народа, не бирајући средства, воде руководства неких комунистичких партија, особито у земљама народне демократије и СССР, јер сматра да таква кампања нема никакве стварне основе нити ишта заједничко са великом науком марксизма-лењинизма.

Први (оснивачки) конгрес КП Црне Горе сматра недостојним и осуђује покушај цијепања јединства наше славне Партије, покушај стварања фракција у њој, при чему се дезертери и кукавице (Арсо Јовановић, Радоња Голубовић и др.) проглашују за хероје, а најгори опортунисти, издајници и каријеристи за носоце идеја интернационализма и пријатељства према СКП (б) и СССР-у.

3) Први (оснивачки) конгрес КП Црне Горе изражава пуно повјерење Централном комитету КПЈ и генералном секретару наше Партије великом вођи наших народа, другу Титу, водећи се притом чврстим увјерењем у исправност политичке линије Централног комитета КПЈ, који нашу Партију и наше народе сигурно води побједоносним путем изградње социјализма у Југославији и јачања антиимперијалистичког фронта на челу са првом великом земљом социјализма — Савезом Совјетских Социјалистичких Република.

Цетиње, 7-X-1948 год.

Резолуција о извјештајима ПК КПЈ за Црну Гору гласи:

Резолуција о извјештајима ПК КПЈ за Црну Гору

Пошто је саслушао извјештаје о досадашњем раду Покрајинског комитета КПЈ за Црну Гору, као и свестрану дискусију

по извјештајима, — Први (оснивачки) конгрес Комунистичке партије Црне Горе доноси слиједећу

Резолуцију

1) Конгрес усваја оцјену развитка и дјелатности партиске организације у Црној Гори, како је дата у политичком и организационом извјештају Покрајинског комитета.

2) Конгрес констатује да је Покрајински комитет КПЈ за Црну Гору, уз свестрану помоћ Централног комитета КПЈ и лично друга Тита, правилно спроводио линију КПЈ и правилно руководи партиском организацијом.

3) На основу тога, Конгрес прихвата извјештаје и одобрава рад Покрајинског комитета КПЈ за Црну Гору.

4) Први (оснивачки) конгрес поздравља одлуку Петог конгреса КПЈ о оснивању КП Црне Горе, одлуку која ће имати велики значај како за јачање и развитак КПЈ у цјелини и посебно партиских организација у Црној Гори, тако и за напредак и социјалистичку изградњу Народне Републике Црне Горе.

*

Оснивачки конгрес КП Црне Горе има крупан историјски значај за даљи напредак НР Црне Горе као равноправног члана братске заједнице слободних народа Југославије. Претварање Девете конференције КПЈ за Црну Гору у Оснивачки конгрес КП Црне Горе снажно ће упитати да наша Партија добије још чвршћи ослонац у радним масама наше Републике и да се она још јаче организационо учврсти и оспособи за још крупније и сложеније задатке у социјалистичкој реконструкцији наше земље. Због тога су сваки члан наше Партије и читав црногорски радни народ са великом пажњом пратили рад Оснивачког конгреса и свесрдно примили и прихватили све његове одлуке.

J. J.